

Mirsad Hadžikadić:

Gostovao sam na N1. To je jedna od regionalnih TV stanica koja je, ja mislim, vlasništvo Sjedinjenih Američkih Država. Mislim da je to jedna od multinacionalnih organizacija krupnih ulagača koji su odlučili da se prošire na djelatnost informisanja odnosno medijsku djelatnost, tako da kupuju imovinu širom svijeta, pa su pored ostalog kupili i N1, koji je prisutan u Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Oni imaju zaista dobar program i objektivno informisanje. Pozvali su me da budem gost u njihovom jutarnjem programu u utorak, a pitanja su se uglavnom odnosila na moj stav odnosno stav Platforme za progres o ovom najnovijem sporazumu koji su potpisale vođe tri vodeće stranke, a koji bi trebao dovesti do uspostavljanja Vlade. Kao što znate, još od oktobarskih izbora Vlada nije formirana na nivou ministarstava i premijera odnosno naših sekretarijata za razne aspekte upravljanja zemljom, jednostavno zato što se nije došlo do sporazuma koji bi formirao koaliciju. Niko nema većinu, tako da moraju da sklope sporazum sa drugom strankom da se zajedno formira vlada. Na državnom nivou uvijek imaju oni koji uglavnom dobiju srpske glasove, pa oni koji dobiju većinom bošnjačke glasove, i konačno oni koji većinom dobiju hrvatske glasove. Uglavnom, oni su konačno došli do ovog sporazuma. Mene su u intervjuu pitali šta ja mislim o tome, a ja sam onda bio direktniji pa možda čak i malo agresivniji nego što sam ikada bio u svom obraćanju medijima. Međutim, to je bilo ciljano, jer ako ste vi uvijek tihi, razumi i umjereni, niko neće ni prepoznati da ste išta uopšte i izjavili, tako da sam ovaj puta jednostavno testirao da vidim koliko medija će informisati o ovome. I bilo je interesantno: sedam do osam portala su prenijeli taj intervju jer sam ja rekao par stvari koje ne da su bile baš kontroverzne, ali su bile snažnog sentimenta. Bilo je interesantno vidjeti naslove na tim portalima, u smislu da sam ja konačno otvorio svoje srce.

Sad se sastajemo sa mnogim ljudima koji iz dijaspore putuju na odmore pa onda zastanu ovdje kod nas u uredu, neki kako bi uplatili članarinu, neki da se učlane, a neki da razgovaraju sa mnom o aktuelnim dešavanjima tako da mogu postaviti slike na Facebooku i reći da su me upoznali i razgovarali sa mnom, što je sjajno i što mi se sviđa. Te slike nekako uvijek završe na Facebooku. Dakle, vrlo je aktivan period. Redovno se sastajemo sa nekih 10 do 12 ljudi dnevno i nikada niste sigurni o kojim temama će se na kraju razgovarati, i do čega će taj razgovor dovesti.

Ponekad ljudi žele da prenesu svoju zabrinutost zbog prethodnih prijedloga, bilo da je ta zabrinutost konstruktivna ili ne, tako da se sastajete sa svima ne znajući šta će ishod tih razgovora biti. Dakle, puno je aktivnosti, ali te aktivnosti su uglavnom u našem uredu. Manje je bilo tribina, koje će vjerovatno započeti za par sedmica. Tribine će biti organizovane i u zemljama gdje želimo da počnemo sa organizacijom Platforme za progres. Dakle, trenutno je prilično tiho ali ne djeluje tako jer se puno radi, radi se po 14 sati dnevno, ali sav taj rad je interno orijentisan.

Clark Curtis:

Kao i uvijek, Vaše obzervacije me navedu na neka dodatna pitanja. Možete li malo obrazložiti sporazum tri vodeće stranke, odnosno o čemu je taj sporazum i koji svoj stav ste iznijeli na televiziji o njemu?

Mirsad Hadžikadić:

Pa, koji problemi su uopšte doveli do ovakvog sporazuma? Jedan od problema je to što je Bosna odnosno njeno tročlano Predsjedništvo još davno odlučilo da se krene NATO putem, tj. da se pridružimo NATO-u i da se želimo pridružiti Evropskoj uniji. Trenutni član Predsjedništva ispred srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, gospodin Milorad Dodik je nepopustljiv sa izjavama da se Bosna neće pridružiti NATO-u dok se Srbija ne pridruži. A Srbija je bliža Rusiji nego Sjedinjenim Državama pa stoga ima ozbiljne probleme sa pridruživanjem NATO-u. Na to Dodik kaže da se mi ne možemo pridružiti, i u jednom trenutku Parlament Republike Srpske je odlučio da bi Bosna i Hercegovina trebala biti neutralna zemlja. Kao takva, ona poput Švicarske ne bi imala potrebu da ima vojsku niti da se priključi bilo kojem vojnom članstvu, što je zaista apsurdno za nas, s obzirom na našu historiju - biti potpuno ranjiv i otvoren bilo čijoj želji da preuzme ovu teritoriju i da nas razori. A kao što su naši susjedi i demonstrirali mnogo puta u prošlosti, za nas je to zaista besmisleno, i smiješno je da pola zemlje kaže da ova zemlji treba to da učini. Dakle, u suštini je bošnjački član Predsedništva za NATO i za Evropsku uniju, hrvatski član je takođe za NATO i za Evropsku uniju, ali sada tvrde kako su se nekako sprijateljili sa bosanskim Srbima pa da možda ne bi to trebali forsirati, a predstavnik bosanskih Srba kaže da

nema šanse. Dakle, to je bilo jedno od neslaganja, a ovaj novi sporazum u suštini iznosi da bi zahtjev za pridruženje NATO-u trebao biti vrlo ograničen i smanjen u svom opsegu, što ne znači ništa, jer vi ili jeste ili niste član. Mora se poslati dokument u Brisel u sjedište NATO-a koji kaže da bismo mi željeli postati član, i evo šta mi mislimo kako ispunjavamo vaše zahtjeve za pristupanje članstvu. Tu izjavu, koja je vrlo nejasno napisana, Dodik je protumačio kao „NE“ NATO-u, a bošnjački član Izetbegović, vođa stranke koja ima predstavništvo u Predsjedništvu, je to protumačio kao „skoro pa DA NATO-u“, tako da sad postoje razmirice u vezi toga šta se uopšte potpisalo, da li se pridružujemo ili ne. Druga razmirica se odnosila na hrvatski zahtjev da se promijeni Izborni zakon, kako bi se usvojilo da hrvatski predstavnik mora biti izabran odnosno izglasan samo hrvatskim glasovima. Trenutno Hrvati i Bošnjaci, koji formiraju drugu polovinu zemlje, glasaju ili za bošnjačkog ili za hrvatskog predstavnika. Kad nacionalisti ne dobiju svoj postotak glasova, oni se žale o bošnjačkim glasovima. Ali kada budu izabrani, oni se ne žale na Izborni zakon. Dakle, oni žele promijeniti Izborni zakon kako bi samo Hrvati mogli glasati za hrvatskog predstavnika. Prema ovom novom sporazumu, upravo to će biti učinjeno. Moj stav o tome je sljedeći. Bošnjaci su popustili u svemu: nepristupanje NATO-u, a dopuštanje daljnjeg pogoršanja ljudskih sloboda. Dakle, ne možete više glasati za koga hoćete, nego ćete glasati za onog za koga vam oni kažu da glasate. A to je samo nastavak ranijih smanjenja slobode glasanja. Na samom početku se moglo glasati za bilo koga na bilo kojoj listi, bilo koju stranku i bilo kojeg člana. Od tada, kako bi se učvrstili glasački blokovi vladajućih stranaka, zakon su promijenili tako da se mora glasati za stranku, a stranke će onda odlučiti ko će dobiti glasove i da li će biti u Parlamentu ili ne. Dakle, sve više i više sloboda se uzima od naroda. Moj stav je da Bosna mora da bude u Evropskoj uniji i da mora da bude u NATO-u, jer je to jedina garancija prosperitetne budućnosti i manje ratova. Ništa drugo nije važno. Mi ne možemo vjerovati svojim susjedima, niti imamo razloga da im vjerujemo, a okruženi smo njima, i okruženi smo Evropskom unijom, i to je jedini način da preživimo kao država. Dakle, ne sviđa mi se činjenica da nas neko može ucjenjivati ili postavljati uvjete da se Bosna neće pridružiti NATO-u jer su naši interesi negdje drugo, kao u Srbiji. Protiv sam činjenice da se oduzima sloboda ljudima da glasaju. Čvrsto vjerujem u demokratiju, čvrsto vjerujem u princip jedna osoba – jedan glas. Želim da svi imaju pravo da glasaju za bilo koga, i da bilo ko može biti na glasačkim listićima.

Trenutno, ako se deklarirate kao Bosanac, ne možete se kandidovati za Predsjedništvo. Srbi iz desne polovine zemlje ne mogu glasati za srpskog kandidata za Predsjedništvo, to mogu samo Srbi iz lijevog dijela zemlje. Hrvati iz lijevog dijela zemlje ne mogu glasati za hrvatskog predstavnika u Predsjedništvu, nego to mogu samo Hrvati iz desne strane zemlje. Ista stvar važi za Bošnjake. Bošnjaci iz desne polovine zemlje mogu glasati za bošnjačkog predstavnika u Predsjedništvu, ali Bošnjaci iz lijeve polovine zemlje ne mogu. Mislim, ovo je apsurdno, zar ne? To je aperthejd. Meni se to ne sviđa. Ovo je učinjeno iz sljedećih razloga. Nacionalisti žele da kontrolišu „svoj“ narod. Oni žele da samo oni glasaju, i oni ih imaju u šaci zato što oni odlučuju ko dobija poslove na bilo kojem nivou u opštinama koje kontrolišu. Oni jednostavno žele da osiguraju da će ishod svakih izbora biti unaprijed poznat. Oni kažu da, ako ima 50,5% Bošnjaka u zemlji, onda će oni glasati samo za Bošnjake, što apsolutno nije tačno. Tako demokratija zapravo funkcioniše. Na kraju, ako zaista želite biti uspješni, pokušate glasati za najuspješniju osobu, i do toga na kraju svih krajeva demokratija donosi, s vremenom. Ali oni to jednostavno zloupotrebljavaju, plus koriste i terminologiju kao „bosanski muslimani su teroristi“, dok se ne dođe do tačke kada evropske odnosno međunarodne sile ne podrže produblјivanje podjela unutar zemlje. Tako da je to vrlo jadno: svijet zna šta se dešava, ali on je dovoljno ciničan i ne dopušta glasu razuma da prođe na površinu. Oni žele da imaju kontrolu, da imaju ljude kojima mogu manipulirati, umjesto da imaju zemlju koja se može razviti ekonomski i biti prosperitetna i doprinijeti Evropskoj uniji. Sad čak imamo i ovaj problem sa migrantima koji dolaze iz Pakistana i Bangladeša, sada manje iz Sirije. Oni se gomilaju u Bosni jer istočna strana tj. Srbija ne želi kontrolisati granice odnosno oni kontrolišu granice tako što migrante jednostavno ispumpaju u Bosnu, a mi nemamo moć da kontrolišemo svoju granicu jer ona polovina zemlje koja voli Srbiju kontroliše istočnu granicu odnosno ne želi da ju kontroliše. Na sjeverozapadu Hrvatska sprečava migrante da prođu dalje prema Njemačkoj, tako da sad imamo sve više i više migranata koji su završili ovdje, koji ne mogu ići dalje. Bosna nema sredstava da im obezbijedi hranu, smještaj i zaštitu. Bosna se ne može pobrinuti ni za svoj vlastiti narod, a sad ima i sve ove migrante koji dolaze. Čini se skoro kao da neko kreira tempiranu bombu od Bosne. Svi ovi problemi se gomilaju a niko i ne pokušava da ih riješi. Povrh toga ima i problem sa Kosovom, koje je s jugoistočne strane Bosne i koje je ranije bilo dio Srbije a sad je nezavisna država. Srbija

ih ne priznaje, i oni u suštini kažu da će možda pričati sa međunarodnom zajednicom. Srbijanski političari kažu da će se možda odreći Kosova ako im se da pola Bosne tj. dio koji se zove Republika Srpska. Tako da je Bosna sada talac još jedne situacije koja je s naše jugoistočne strane, i gdje neko koristi Bosnu kako bi se postigli neki drugi dogovori. Bilo kako bilo, sve u svemu, sjajno je (*op.prev. sarkastično*)!

Clark Curtis:

Već ste prilično prikazali šta kretanje naprijed znači za zemlju. Kako to utiče na Platformu za progres, vašu poruku u budućnosti, sad kad je očito da ćete morati da se bavite nekim od ovih stvari. Pretpostavljam da postoji nivo frustracije u vezi toga šta se uopšte može učiniti dok se krećete naprijed, od svega onoga što pokušavate da učinite.

Mirsad Hadžikadić:

Pa, moj stav o ovoj situaciji je da mi zaista moramo da probudimo ljude. Sve je manje i manje ljudi u Bosni jer se dešava masovni egzodus, a sljedeće godine kada Njemačka sprovede novi zakon prema kojem će kompanije moći izdavati vize radnicima koje potražuju, doći će do još masovnijeg egzodusa iz Bosne. Ostat će još manje ljudi koji će se moći prosvijetliti. Treba nam da se ljudi probude i da shvate da silazimo jednom jako izdajničkom stazom. Situacija se može promijeniti ako izaberemo ljude koji razmišljaju drugačije, kako bi se razmišljalo saradujući, kako bi se prvo razmišljalo o zajednici i o zemlji, umjesto o pokušajima da nas podijele. Ako Platforma za progres uspije za tri godine, kad imamo još jedne opšte izbore, i ako dobijemo većinu u Parlamentu, to bi bilo dovoljno da se promijeni zakon, da se promijeni Ustav, da se kaže da se želimo pridružiti NATO-u i Evropskoj uniji, da se promijene sudije i postave oni koji imaju integritet, da se smijene uprave državnih kompanija i da se one iz ruku političkih pajdaša predaju u ruke stručnjaka koji razumiju probleme u njima. Dakle, mi bismo eliminisali, u smislu da im ne bismo dozvolili da i dalje zauzimaju pozicije, ljude koji su kupili diplome i sada su na najvišim nivoima vlasti, gdje imate dakle ljude koji su kupili diplome, i to se zna pa ipak se ne čini ništa po tom pitanju. Mi bismo im jednostavno zahvalili za njihove doprinose u prošlosti i savjetovali im da steknu prave diplome a onda da ponovo apliciraju za poslove negdje drugo. U suštini,

nema zamjene za interno rješenje. Mi ne možemo čekati da nam ljudi izvana riješe probleme, nego moramo biti odgovorni za vlastitu sudbinu, a jedini način da stignemo na ovaj cilj je tako što ćemo na vlasti imati ljude koji žele bolju Bosnu i Hercegovinu. To je balans i o tome se radi u demokratiji, a naš posao je da ubijedimo što veći broj ljudi, i ja sam siguran da hoćemo, samo nisam siguran kada. Pitanje je samo koliko vremena će nam trebati da porastemo dovoljno da budemo većina, ili da barem budemo stariji partner u koaliciji.

Clark Curtis:

Oduvijek je postojao osjećaj hitnosti, ali sad se čini da on postoji i više, zbog ovih vijesti i činjenice da nadolaze lokalni izbori naredne godine, a predsjednički odnosno opšti izbori dvije godine nakon toga. Mora da je teško, ali znam da ste vi spremni na to, i znam da niste iznenađeni svim ovim, ali sve ovo sigurno pojačava osjećaj hitnosti da se pročuje vaša riječ o tome zašto je sve ovo važno.

Mirsad Hadžikadić:

Da, definitivno postoji osjećaj hitnosti, naročito sada kad se cijeli svijet pomjerio, ne baš udesno, nego u prostor u kome predsjednici ne mare za sve građane nego samo za neke građane, i gdje su podjele očekivana naracija u zemlji. Mislim da postoji urgentnost da se učini negdje nešto, prosto kako bi se okrenuo taj tip, a Bosna i Hercegovina je dobro mjesto gdje se to zapravo može dogoditi. Dakle, mi razmišljamo o svim načinima na koje bi se to istinski moglo dogoditi. Znae šta je interesantno. U Bosni i Hercegovini, znam da Sjedinjene Države imaju vlastite probleme, ali u Bosni i Hercegovini trenutno imamo političara koji je član Predsjedništva a koji u suštini kaže da ova zemlja ne bi trebala postojati. Ta osoba kaže da je jedini razlog da Bosna i Hercegovina postoji to da ona služi svojim konstitutivnim dijelovima. Imaju dva dijela: lijevi i desni, a zemlja samo treba da služi tim dijelovima. To bi bio ekvivalent da se kaže da Sjedinjene Države postoje samo da bi služile svojim pojedinim državama, svojih 50 država, kako bi im dale ono što im treba i da nemaju nikakva druga prava; da svaka pojedina država može djelovati kao nezavisna država kada razgovara sa vanjskim partnerima, drugim zemljama, itd. Bio je i rat u Sjedinjenim Državama zbog razlika među pravima država i pravima Federacije, i naravno da bi

svi trebali imati svoja prava, i ja znam da države imaju i treba da imaju izvjesna prava, ali kvalitet se postiže tako što se ima nešto zajedničko svima – određene usluge, određene funkcije koje donose dobrobit svim građanima pa time i svim državama, kao što su sigurnost, oružane snage, bavljenje ekonomijom, valutom, itd. Ali u Bosni – ne. Ovi konstitutivni dijelovi bi željeli da imaju sve što je samo njihovo, uključujući oružane snage i monetarnu politiku. Kad se spustite na taj nivo, onda u suštini ispadne da i nema potrebe za državom koja se zove Bosna i Hercegovina, nevezano što ona postoji još od dvanaestog stoljeća, i što je ona ranije bila mnogo veća nego sada. To kao ne bi trebalo da bude važno sada. Skoro pa se predstavlja kao da je ona neka nova tvorevina, i ljudi često kažu da je Jugoslavija ujedinjena bez razloga. Ali čekajte malo, Jugoslavija je bila ujedinjena, Bosna je postojala, Bosna se razara, i ona ne mora da dokazuje svoje postojanje. To je skoro kao kad bi Hrvatska otišla u Sjedinjene Države i rekla da je svaki katolik tamo Hrvat a ne Amerikanac. Ili, Italija bi možda trebala imati veća prava tamo, ali eto, Hrvatska je izumila tu stvar: jednakost religijske pripadnosti i nacionalnosti. A Srbi bi onda rekli da je svaki pravoslavac Srbin a ne Amerikanac, Rus, Makedonac ili Grk, nego upravo Srbin. Ili bi svaka od tih zemalja koje imaju pravoslavce mogle tvrditi isto, jednačeći tu religiju sa svojom nacijom. U Sjedinjenim Državama to je zapravo funkcionisalo: ustanovljena je nacija koja se zove Amerikanci, a u Bosni se jednom narodu pokušava reći da nikada nisu ni postojali, iako su oni tu još od 1100. godine. Takav je život.

Clark Curtis:

Samo još jedno pitanje. Govorili ste o dijaspori i reorganizaciji tamo. Sada će povrh toga ljudi napuštati zemlju i zbog stvari koje se mijenjaju u Njemačkoj. Pretpostavljam da je sada još važnije ne samo se formalno organizovati u ovim drugim zemljama, nego i osigurati da ti ljudi ne budu samo članovi nego i da aktivno učestvuju kako bi pomogli sa ovom situacijom.

Mirsad Hadžikadić:

To je apsolutno tačno. Zaista je ključni momenat i situacija je kritična. Oni ljudi koji su još uvijek slobodni zapravo znaju. Oni koji zavise po pitanju svojih poslova i izdržavanja, oni ostaju tu. Znate, oni imaju možda pristojan posao, rade za vladu, i sve dok slušaju i rade ono što im se

kaže, njima je dobro, ali čak i oni šalju svoju djecu vani. Tako da imate sve manji i manji broj slobodnih mislilaca koji bi zapravo mogli da preokrenu situaciju u ovoj zemlji, jer sve veći broj onih koji bi mogli donijeti promjene odlučuje da napuste zemlju jer im je ponestalo strpljenja. Oni su u suštini toliko zgađeni svime što se dešava da ne mogu ni upaliti TV kako bi pogledali vijesti, jer tu se samo vrti jedno te isto: kanali ispunjeni govorom mržnje. Ako želite promjenu, zaista postoje ljudi koji žele da donesu promjene. Znate bio je pokušaj da se osnuje kanal koji bi bio posvećen samo pozitivnim vijestima, ali on nije dugo trajao, zapravo nije čak ni pokrenut. Niko nije bio zainteresovan. Onda su portali koje su osnovali mladi ljudi odlučili da prenose pozitivne vijesti, ali to nije ono što ljudi žele.